

U 524. *Stodkell* har tillnamnet *gamall*. Detta förekommer visserligen också såsom mansnamn, sammanlagt ett 10-tal gånger i svenska runinskrifter (se Sö 312). Men det finns ingen anledning förmoda, att så skulle vara fallet här, med ett *uk* 'och' överhoppat mellan 40—46 *stopkil* och 47—51 *kamal*. Däremot torde en annan möjlighet vara mera förtjänt att övervägas. Det är rätt sällsynt, att, såsom här till synes är fallet, en runsten är rest efter två olika personer (U 311, 842, 1017 och 1020). Tänkbart vore, att Trygg och Stodbjörn är samme man; Trygg är egentligen ett tillnamn men kan ha brukats ensamt som namn. Liksom Stodkil har tillnamnet *gamal*, så kan hans fader ha kallats Stodbjörn trygg eller endast Trygg. Om namn av detta slag, ursprungligen adjektiv (t. ex. *Diarfr*), se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 98 f.

Om detta är riktigt, skulle inskriftens innebörd uppfattas så, att stenen är rest efter en man, som hette *Stodbiörn trygg* eller bara *Trygg*, av hans fader *Ansvarr* och hans söner *Æskell* och *Stodkell gamall*.

953. Sällinge, Danmarks sn.

Litteratur: D 1: 187. R. Dybeck, *Reseberättelse* 1863 (ATA); UFT h. 7 (1878), s. 36.

Avbildning: Dybeck (D 1: 187).

Runstenen omtalas av Dybeck 1863 som nyfunnen: »Här vid Sällinge fauns en icke förr bekant runsten, lagd till tröskel.» Och i *Sveriges runurkunder*: »Vester om Sällinge är en höjd, hvilken fortgår söder ut till Bärby. Runstenen, som fordom lærer stått å denna, bland mycket märkvärdiga, för närvarande illa medfarna, hednagrafvar, ligger nu som trappsten till boningshuset i Sällinge norra gård.» Beskrivningen till Geologiska kartbladet. »Upsala» (1869): »nordligaste gården i Sällinge ... Ligger som trappsten». I sin inventeringsrapport 1942 anmärker

Fig. 44. U 953. Sällinge, Danmarks sn. Efter D 1: 187.

S. B. F. Jansson: »Platsen är numera täckt av ett halvmetertjockt lager av stenblandad jord från den rivna stugan. Runstenen ligger sannolikt kvar på samma plats som 1863 och torde kunna återfinnas genom grävning.» Någon sådan undersökning har emellertid ännu ej skett.

Höjd omkr. 1,90 m., bredd 0,95 m. Stenen var mycket skadad, då den granskades av Dybeck. Toppen var avslagen, och ristningen till stor del utnött och otydlig.

Inskrift (enligt D 1:187):

foraystain · lit · ri ... skarþa faþu ...

5 10 15 20 25

Frøystæinn let ræi[sa] (eller: re[tta]) ... Skarða(?), faðu[r] ...

»Frøsten lät resa ... Skarde, [sin] fader.»

Till läsningen: 2 o har på h. sidan en halvcirkelformig urgröpning. Dybeck anmärker: »Hade icke o sina bestämda kännestreck, kunde det tagas för þ; men hvartill dåg det här? Skulle man verkligen kunna tänka sig **foraustain?**» 5 y är enligt D 1: 187 tydligt stunget. Efter 25 u har Dybeck angivit runslingen som skadad.

I UFT h. 7 (1878) översättes inskriften: »For-Östen(?) lät skriva (runorna) efter sin fader Skarde.»

1—10 **foraystain** avser säkerligen mansnamnet *Frøystæinn*. Ristaren har vid sin ljudanalys trott sig höra en inskottsvokal mellan f och r. Jfr t. ex. **buru bro** U 947, **kiimr Grimr** U 951. Om namnet *Frøystæinn* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 75. — Namnet *Skarði* är känt från ytterligare en uppländsk runinskrift (U 769), en sörmländsk (Sö 131) och en östgötsk (Ög 177). Jfr också namnet *Skærðir* Sö 160, 162.

Sävja, Danmarks sn.

R. Dybeck har antecknat (i en förteckning över fornminnen i Danmarks sn, 1863, ATA): »Vid Säfja är en sten med åristadt kors, uppdagad detta år.» Stenen har senare icke kunnat återfinnas.

954. Söderby, Danmarks sn.

Litteratur: B 409, L 208. J. Bureus, F a 6 s. 55 n:r 62, s. 88 n:r 62 (Bureus' egen uppteckning), s. 202 n:r 178 (Rhezelius), F a 10: 2 n:r 43, F a 5 n:r 84, F a 1 s. 20; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta Uplandica per Thiundiam* (1710), s. 295 f.; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 82; N. R. Brocman, *Sagan om Ingwar Widtfarne* (1762), s. 226; J. G. Liljegren, *Runlära* (1832), s. 110; R. Dybeck i *Stockholms Dagblad* ²⁵/₈ 1873, *Runa* (fol.) 2 (1874), s. 10; UFT h. 7 (1878), s. 35; E. Brate och S. Bugge, *Runverser* (ATS 10: 1), s. 115, 221, 240; O. v. Friesen, *Rö-stenen* (1924), s. 16; R. Pipping i *Studier i nordisk filologi* 35: 3 (1948), s. 65.

Avbildningar: J. Bureus, teckning (F a 10: 2), kopparstick (F f 6 n:r 39 ¹/₂); J. Rhezelius, teckning (F l 2 n:r 9); osign. träsnitt i Peringskiöld a. a. och B 409.

Runstenen, som numera är förkommen, fanns enligt Bureus »öster från Söderby i Danmarks Sokn. väster ifrån Mora äng. 1638: 18 Juli» (F a 6, s. 55), »Millan Wallby i Danm. och Mora äng» (ib. s. 88), »Söderby» (F a 10: 2, F a 5); enligt Rhezelius »Melan Söderby gärdet och Engen» (F a 6). — *Ransakningarna*: »Söderby Tää Enn dito [d. v. s. sten] omkull och påskrifwen». Peringskiöld (1710): »I Söderby tä finnes en omkull fallen Runesten, hwilken föreställer en ogemen art af ormslingade Stenar, i thet ristningen går vti en Hugg-Orms liknelse med ett strek at läsa vti en ring» (B 409 och L 208: »Söderby»). — O. Celsius torde icke själv ha granskat inskriften — R. Dybeck har antecknat i sin reseberättelse 1863: »Söderbysten har blifvit 'förvarad' inuti en spismur. Jag skall i sommar göra allt för att återfå honom på sin rätta plats, som för närvarande bär namnet *Runstensgropen*.» I *Runa* (fol.) meddelar Dybeck några år senare (1874):